

organisation af rikets försvarsväsende till lands icke kunna förr än till nästa riksdag framläggas; och då den fullständiga och tillförlitliga utredning, som för bedömande af motionärens förslag är af nöden, således nu icke är för Utskottet tillgänglig eller kan åstadkommas har Utskottet ansett sig böra hemställa.

att Herr Sven Nilssons ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 April 1868.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arv. Fr:son Posse.

N:o 87.

Ank. till Riksd. Kansli d. 23 April 1868, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner, angående ändringar i indelningsverket m. m.

(I. A.)

Inom Riksdagens båda Kamrar hafva flera motioner blifvit väckta, åsyftande dels en allmän omreglering af indelningsverket, dels partiela lindringar i rotering, rustning eller båtsmanshåll för vissa provinser. Dessa motioner, hvilka blifvit till Stats-Utskottet hänvisade, innehålla hufvudsakligen följande förslag:

a) *i afseende å indelningsverket i allmänhet:*

Herr *O. F. Brunbergs* i Andra Kammaren väckta motion, N:o 284: att Riksdagen ville för sin del besluta sådan befrielse från indelningsväsendet eller förändring deri för jordbrukarne, som med rätt och billighet öfverensstämde; och

Herr *L. Öhlins* inom samma Kammare väckta motion, N:o 109: att hvarje infanterirote vid indelta arméen från och med 1869 årligen må af statsmedel tilldelas ett understöd af 50 R.dr; att Staten från och med samma tid öfvertog anskaffning och underhåll af indelta kavalleriets beklädnads- samt beväringspersedlar och detta jemväl vid de afsutna kavalleri-regementena; att Staten jemväl från samma tid åtog sig anskaffning och underhåll af indelta båtsmännens utrednings- och beklädnads-persedlar; att till betäckande af de ökade utgifter. Staten finge vidkännas, derest motionärens förslag antoges, ett belopp, motsvarande hälften af den personliga skydds-afgiften, under namn af försvarsskatt påfördes hvarje mantalsskrifven person, samt att, hvad derutöver kunde erfordras till behofvets fyllande, under enahanda benämning uttaxerades i förhållande till den en hvar påförda bevillning enligt 2:dra och 3:dje Artiklarne i Bevillningsstadgan, äfvensom att alla militieboställen, så snart sådant författningsenligt kunde ske, måtte indragas och för Statsverkets räkning utarrenderas samt att befäl och civile tjänstemän vid regementena kunde förses med kon-tanta löner, som kvartaliter utföllo till belopp motsvarande dem, som vore upptagna i nu gällande stat.

b) *angående lindring i rustning och rotering för provinsen Småland:*

Herr *Daniel Danielssons* inom Andra Kammaren väckta motion, N:o 181: att Riksdagen ville låta utreda och föreslå i hvad mån lindring kunde beredas rust- och rotehållare i den alltför hårdt tryckande rust- och roteringsbördan samt att skälig lindring måtte tillerkännas de rust- och roteringsskyldige inom den Småländska provinsen;

Herr *P. Peterssons* inom samma Kammare väckta motion, N:o 165, hvori Herr *J. Jonasson* instämt: att den del af Småländs Husar-regemente, som vore nöd-sakad hålla häst med tillhörande munderingspersedlar, måtte derifrån befrias, emot erläggande af vakansafgift;

Herr *C. I. Bengtssons* äfvenledes inom samma Kammare väckta motion, N:o 97: att det emellan Kronan samt rusthållarne vid Småländs Grenadier-bataljon upprättade, intill 1871 års slut gällande kontrakt, måtte få på ytterligare 30 års tid prolongeras;

Herr *A. W. Wigardts* jemväl inom Andra Kammaren väckta motion, N:o 170: att, i likhet med hvad föregående motionär föreslagit, kontrakten emellan Kronan och rusthållarne vid Småländs Grenadier-bataljon måtte på nu gällande grunder få förnyas, eller, om sådant ej finge ske, att tidpunkten för ändring i nu gällande be-stämmelser framflyttades till dess frågan om den nya arméorganisationen blifvit definitivt afgjord;

Herr *A. J. Sandstedts* likaledes inom samma Kammare väckta motion, N:o 312: att Riksdagen ville för sin del medgifva sådan nedsättning i den föreslagna

förhöjningen af hästvakansafgiften för Smålands Grenadier-bataljon. att denna förhöjning bestämdes *antingen* till 9 kubikfot 5 kannor, hvadan och då den nuvarande hästvakansafgiften utgjorde 44 kubikfot 1 kanna, eller 7 tunnor, densamma komme att uppgå till 53 kubikfot 6 kannor eller $8\frac{1}{2}$ tunnor spanmål, hälften råg och hälften korn, *eller* ock till 6 kubikfot 3 kannor för hvarje rusthåll, som i augmentsränta icke åtnjöte fullt 100 R:dr eller deremot svarande spanmål; till 8 kubikfot 5 kannor för de rusthåll, som hade sådan ränta af värde från och med 100 till och med 120 R:dr, samt till 12 kubikfot 6 kannor för de rusthåll, som tillgodonjöte mera än 120 R:dr i augmentsränta, så att hästvakansafgiften för nämnda bataljon komme att utgå efter graderad skala med 8, $8\frac{1}{2}$ tunnor spanmål.

c) *angående anstånd med de afsutna kavalleri-regementenas uppsättning:*

Herr *O. P. Rylanders* inom Andra Kammaren väckta motion, N:o 90: att med afgörandet af frågan om de afsutna kavalleri-regementenas uppsättning måtte uppskjutas intill dess förslaget om rust- och roteringsskyldighetens skiljande från jordbruket och införande af en allmän värnepligt blifvit afgjordt, eller att sådant uppskof må för någon viss tid beviljas och de rustningskyldige under tiden erlægga hästvakansafgift med enahanda belopp som hittills.

d) *beträffande rustningen vid Westgöta regemente:*

Herr *Johannes Anderssons* äfvenledes inom Andra Kammaren väckta motion, N:o 30: att hästvakansspanmålen för nämnda regemente framdeles måtte få utgöras med samma belopp som hittills, eller att de rusthållen anslagna augmentsräntor finge till Kronan indragas, emot det Kronan öfvertog rustningen, samt att regementet finge roteras som infanteri med $1\frac{1}{2}$ å $1\frac{3}{4}$ mantal för hvarje soldat.

e) *i fråga om båtsmanshället i Blekinge län:*

Herr *N. S. von Kochs* inom Första Kammaren väckta motion, N:o 66: att, derest, oberoende af eller i sammanhang med utsträckning af värnepligten, lindring andra landskaps rust- eller rotehållare beviljades, Blekinge rust- och rotehållare äfven måtte sådan förunnas; att, i alla händelser, måtte noga undersökas och utredas om icke, genom en tidsenligare organisation, exempelvis genom värfvadt, sig åt sjömansyrket och varfsarbeten ständigt egnande manskap, genom aftal med verkliga sjömän tillhörande handelsflottan, eller kustfarare och fiskarebefolkningen, eller anorledes, båtsmanshället i Blekinge kunde alldeles eller till en del afskaffas, mot det vakansafgifter erlades, så att rikets försvar ändock icke lede, men rust- och rotehållares jemte fattigvårdens bördor lättades; och att, jemväl om värnepligten,

såsom önskligt vore, utsträcktes, äfven Blekinge måtte erhålla en inom dess alla kommuner förlagd och fördelad, närgränsande indelta regementen tillhörande eller själfständig stamtrupp, med åliggande, bland annat, att i skolorna och sedermera till inträdet uti beväringens åldern leda de uppväxande ynglingarnes öfningar för kroppsutveckling och derefter vapens bruk, på det de måtte blifva i möjligaste måtto skickliga till fäderneslandets försvar, utan att behöfva uppoffra allt för mycken tid på vapenöfningar efter det de uppnått myndighetsåldern och valt sitt lefnadsyrke; och slutligen

Herr *P. Anderssons* inom Andra Kammaren väckta motion, N:o 273: att af indelta båtsmännen i Blekinge åtminstone $\frac{1}{3}$ del eller 500 stycken tills vidare måtte få indragas, emot erläggande af vakansafgift efter någon billig grund, exempelvis att utgå med 7 tunnor eller 44 kubikfot spanmål, hälften råg och hälften korn samt lösas efter tioårigt medelmarkegångspris för länet; att de rusthållare, hvilka inom viss förelagd tid sig derom anmälte, finge, när ledighet sig yppade, erlägga vakansafgift i stället för att hålla båtsman, och att, derest flere anmälte sig än som kunde erhålla en sådan fördel, rusthållare inom socknar, der, i förhållande till båtsmännens antal, vakansafgift för ett jemförelsevis färre antal erlades, borde ega företräde till erläggande af vakansafgift, hvilket företräde sedermera genom lottning eller annan af Kongl. Maj:t gillad grund finge bestämmas.

I anledning af flera vid nästlidna års riksdag i ämnet väckta motioner, hvilka då, såsom bekant är, behandlades af ett Särskildt Utskott, hvars utlåtande i flesta punkter af Riksdagens båda Kamrar gillades, under det åter i afseende å andra full samstämmighet emellan Kamrarna icke kunde ernås, afläts till Kongl. Maj:t under den 13 Maj 1867 underdånig skrifvelse, upptagande de punkter angående landtförsvarets ordnande, hvarom båda Kamrarna kunde sig förena. Då för ett fullständigt ordnande af rikets försvarsväsende en väsendtligt utsträckt allmän värnepligt utan tvifvel vore af behovet påkallad, men möjligen icke kunde med bi-behållande af indelningsverket i dess nuvarande form genomföras, anhöll Riksdagen bland annat, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda och vid uppgörande af nådigt förslag till arméens organisation taga i öfvervägande, om och på hvad vilkor det nu på rote- och rusthållare hvilande besvär må kunna lindras eller aflösas samt jemväl på öfriga samhällsklasser fördelas. Enligt hvad Utskottet inhemtat har, efter det vederbörande regements- och korps-chefer samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fått sig anbefaldt att med åtskilliga, för den begärda utredningen erforderliga uppgifter inkomma, Kongl. Maj:t under den 8 sistlidne Oktober i nåder förordnat dels ledamöter af Riksdagens begge Kamrar, dels andra sakkunnige män att sammanträda för att med chefen för Kongl. Landtförsvarsdepartementet och under hans ledning rådpläga rörande den af Riksdagen gjorda

framställning om lindring i det nu på rote- och rusthållare hvilande besvär samt att förslag till sådan lindring uppgöra. I anseende till den tidsutdrägt, som med ifrågavarande arbete vore förenad, hade Kongl. Maj:t, på sätt Riksdagen uti nådig Skrifvelse den 24 nästlidne Mars fått sig meddeladt, funnit förslag till förändrad organisation af rikets försvarsväsende till lands icke kunna förr än till nästa riksdag framläggas; och då det icke kan vara lämpligt att de mer eller mindre omfattande förslag motionärerne nu framställt i frågor, som röra försvarsverket till lands, behandlas annorledes än i sammanhang med den nådiga framställning i ämnet, som Riksdagen sålunda har att förvänta, hemställer Utskottet,

- a) att motionärerens framställningar i denna del nu icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Beträffande åter de framställda förslagen angående lindring i båtsmanshållet och andra försvarsverket till sjös rörande frågor; så enär enahanda skäl, som blifvit anförda för lindring af roterings- och rustningsbesväret i allmänhet, jemväl tala för en sådan lindring i den särskilda rustning och rotering, som kallas båtsmanshåll, men, enligt hvad Utskottet inhemtat, den utredning, som under ledning af chefen för Kongl. Landtförsvars-departementet af sakkunnige män nu verkställes angående det på rote- och rusthållare hvilande besvär, icke omfattar båtsmanshållet, får Utskottet, som i saknad af utredning nu icke kan understödja motionärerens öfriga, med båtsmanshållet gemenskap egande framställningar, hemställa,

- b) att Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och på hvad vilkor det nu på rote- och rusthållare hvilande båtsmanshållet må kunna lindras eller ock aflösas samt jemväl på öfriga samhällsklasser fördelas, äfvensom att, i sammanhang med det förslag, Kongl. Maj:t kan komma att till Riksdagen aflåta, i fråga om lindring eller aflösning af rustnings- och roteringsbesväret i allmänhet, Kongl. Maj:t täcktes föreslå åtgärder, ledande dertill att likställighet med de öfrige rust- och rotehållare i detta hänseende må de båtsmanshållsskyldige beredas.

Stockholm den 23 April 1868.

På Utskottets vägnar

Arv. Fr:son Posse.